

JAK SE STÁT RESTAURÁTOREM

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Liberecký
kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Prezentace odborných profesí a řemesel“

Českolipské muzeum představuje školám v rámci grantového projektu Libereckého kraje **PŘÍRODOVĚDNÉ PROFESE, ODBORNÉ PROFESE A TRADIČNÍ ŘEMESLA** s cílem rozšířit výuku předmětu Volba povolání pro žáky 8. až 9.tříd s možností odborného a praktického seznámení se s daným oborem.

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.1.22/02.0003

Název projektu: Prezentace odborných profesí a řemesel

Název příjemce podpory: Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, příspěvková organizace

Název a číslo globálního grantu: CZ.1.07/1.1.22 Zvyšování kvality ve vzdělávání v Libereckém kraji II

Název a číslo oblasti podpory: 1.1 Zvyšování kvality ve vzdělávání

Schvalovatel návrhu GP: Liberecký kraj

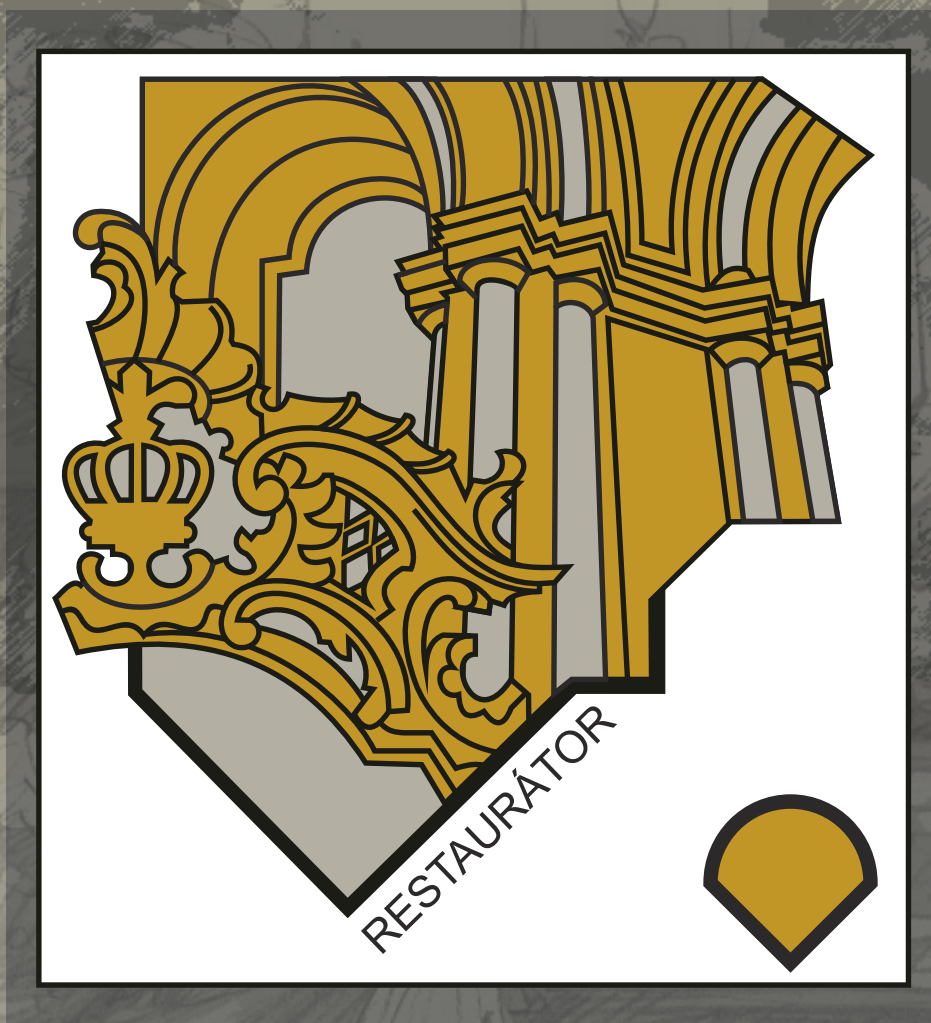
RESTAURÁTOR – KONZERVÁTOR

Restaurátor je vysoce odborný pracovník, jehož základním povoláním je restaurování historických uměleckých děl. Má ověřené vzdělání, znalosti, schopnosti a zkušenosti k výkonu restaurátorského povolání.

Restaurátor - konzervátor v muzeu se zabývá odbornou preventivní péčí o sbírkové předměty poškozené vlivem prostředí nebo činností člověka.

Zabývá se reverzibilními (vratnými) zákroky, které vždy vycházejí z jedinečnosti daného artefaktu, zpomaluje proces stárnutí či zastavuje degradaci aniž by způsobil nežádoucí nevratné změny a zachoval maximální výpovědní hodnotu předmětu.

Za pomoci vědeckých poznatků, správně zvolených ověřených konzervačních prostředků a postupů, provádí odborný rozeznatelný zásah - konzervaci, restaurování nebo rekonstrukci.

RESTAUROVÁNÍ uměleckých děl je specifická výtvarná disciplína.

Je souhrnem uměleckých, umělecko-řemeslných a technických úkonů, jejichž cílem je maximálně možné zamezení hmotného úpadku uměleckého díla a zpřístupnění jeho duchovní obsahové hodnoty, a to při maximální míře respektování autenticity a fyzikální, historické a estetické celistvosti hmotné podstaty i výtvarné formy díla.

◊ Nezbytné předpoklady k výkonu povolání

Nezbytné předpoklady pro obor konzervátor-restaurátor starožitných předmětů:

- znalosti v oboru chemie a fyziky
- znalost historie dějin umění a řemesel
- výtvarné cítění
- manuální zručnost

◆ Potřebné vzdělání konzervátora-restaurátora

K dosažení kvalifikovaného vzdělání je nutné odpovídající magisterské studium na škole univerzitního typu.

Na základě osobních individuálních předpokladů je možné zvolit si nejprve studium na střední odborné/umělecké škole, zaměřené na zpracování určitého materiálu - sklo, kov, dřevo, papír, textil, keramika..., nebo v případě zájmu o chemii a fyziku školu typu gymnázia.

Kvalifikovaný *konzervátor-restaurátor* by měl být absolventem odpovídajícího magisterského studia na škole univerzitního typu.

Nedílnou součástí vzdělávacího programu je teoretická výuka, praktická výuka a odborná praxe.

Teoretická, ale i praktická výuka se musí řídit vědeckou metodikou, která vede k rozvoji schopností řešit problémy konzervace systematickým přístupem, užitím průzkumu a výzkumu a kritickou interpretací výsledků.

Praktická část vzdělání by měla zahrnovat činnosti, zohledňující všechny teoretické, metodické a etické aspekty konzervace.

Od počátku vzdělávání musí být studenti vedeni k pochopení skutečnosti, že každý předmět je jedinečný.

Povolení k restaurování a konzervování památek kulturního dědictví uděluje Ministerstvo kultury České republiky.

◊ **Studium a vědecká příprava na profesi konzervátora-restaurátora by měla zahrnovat následující oblasti:**

Etické principy konzervace
Historie konzervování a restaurování

Společenské vědy
- muzeologie
- historické vědy
- dějiny hmotné kultury
- dějiny umění
- archeologie
- etnologie
- filozofie atd. a jejich aplikace

Přírodní vědy – chemie, fyzika, biologie atd. a jejich aplikace

Historie materiálů a technik, technologií a výrobních procesů včetně výtvarných

Identifikace a studium degradačních procesů
Metody dokumentace
Metodika vědeckého výzkumu
Průzkum a jeho interpretace

Teorie, metody, techniky a materiály preventivní konzervace, sanační konzervace a restaurování

Reprodukční techniky a výroba kopií

Právní problematika (profesní předpisy, legislativa týkající se kulturního dědictví, atd.)

Management
Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, ochrana životního prostředí
Komunikace a informační technologie

◇ MOŽNOSTI STUDIA V OBORU RESTAURÁTOR - STŘEDNÍ ŠKOLY

◇ **Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, Kamenický Šenov**

www.czech-glass-school.com/studium.html

Restaurování osvětlovadel

Malování skla

Broušení skla

Rytí skla

Design světelných objektů

Sklo v architektuře

◇ **Střední umělecko-průmyslová škola, Železný Brod**

www.supss.cz/zakladni_informace.php

Broušení a tavená technika

Hutní tvarování

Malba a dekor

Ryté a reliéfní sklo

Design technickodekorativního skla figurek

Design šperku, bižuterie a módních doplňků

◇ **Střední průmyslová škola kamenická a sochařská, Hořice**

www.spsks.cz

Restaurování a konzervátorství

Kamenosochařství

Užitá malba

◇ **SUPSŠ a VOŠ Turnov**

Výtvarné zpracování kovů a drahých kamenů

www.sups.info/index_cz.htm

◇ **Vyšší odborná škola Střední průmyslová škola grafická, Praha**

www.graficka-praha.cz/vosg/06-restaurovani-papiru

Konzervátorství a restaurátorství

Polygrafie

Užitá fotografie a média

Grafický design

◆ **Střední škola umění a designu, Vyšší odborná škola restaurátorská, Brno**

www.ssudbrno.cz/vosr/main.html

Konzervování a restaurování keramiky

Restaurování a konzervování malířských a dekorativních technik

Konzervování a restaurování nábytku a nepolychromované dřevorezby

◆ **Akademie - Vyšší odborná škola,**

Gymnázium a Střední odborná škola uměleckoprůmyslová Světlá nad Sázavou

www.akademie-svetla.cz/

Konzervátorství a restaurátorství

Kameník, Architektura v zahradách a parcích

Kamenošochařství

◆ **Soukromá střední uměleckoprůmyslová škola-Zámeček, s.r.o. (Plzeňský kraj)**

www.zamecek.cz/

Konzervování a restaurování kamene

Prostorový design a sochařství

Malba v umění, designu a architektuře

Grafický design a média

Užitá fotografie a audiovizuální tvorba

◆ **Střední průmyslová škola keramická, Bechyně**

www.keramickaskola.cz

Keramický design

Průmyslový design

Grafický design

Multimediální tvorba

◆ MOŽNOSTI STUDIA V OBORU RESTAURÁTOR - VOŠ

VOŠ TŘÍLETÉ STUDIUM

Výuka organizována společně školami:

- ◆ **Vysoká škola chemicko-technologická Praha, Fakulta chemické technologie a Vyšší odborná škola Turnov**
Restaurování kovů
Restaurování kovů, minerálů a organolitů
Konzervátorství a restaurátorství

ČTYŘLETÝ BAKALÁŘSKÝ STUDIJNÍ PROGRAM

Restaurování šperků z obecných a drahých kovů
Restaurování stříbrnických a pasířských předmětů z obecných a drahých kovů
Restaurování předmětů užitého umění z cínových, zinkových a olověných kovů a jejich slitin
Restaurování chladných a palných zbraní a zbroje
Restaurování historických hodin a památek s hrací mechanikou
Restaurování archeologických kovových nálezů
Konzervování - restaurování objektů kulturního dědictví uměleckořemeslných děl
Konzervování restaurování děl z kovů

- ◆ **Vyšší odborná škola uměleckoprůmyslová a Střední uměleckoprůmyslová škola v Praze - SUPŠ**

Design nábytku a interiéru
Tvorba nábytku a interiéru
Propagační grafika
Řezbářství a produktový design
Scénografie
Tvorba pro děti
Užitá malba
Výstavní a prostorový design

VOŠUP

Řezbářství a restaurování dřeva
Design herních předmětů
Interiérová tvorba
Malba a přidružené techniky

- ◆ **Vyšší odborná škola restaurátorská v Písku**
Konzervování a restaurování nábytku a nepolychromované dřevorezby
Konzervování a restaurování kovů

- ◆ **Vyšší odborná škola textilních řemesel a střední umělecká škola textilních řemesel, Praha 1**
textilniskola.cz/restauratori/
Konzervování a restaurování textilií

◆ MOŽNOSTI STUDIA V OBORU RESTAURÁTOR - VYSOKÉ ŠKOLY

- ◆ **Akademie výtvarných umění v Praze**
www.avu.cz/
Restaurování výtvarných děl sochařských
- ◆ **FAMU**
sp-ects.amu.cz/cs/katedra307.html
Restaurování fotografie
- ◆ **VŠCHT v Praze v programu:**
Konzervování-restaurování objektů kulturního dědictví-uměleckořemeslných děl
www.vscht.cz/homepage/rud/index/studium/bakalarske
Konzervování-restaurování uměleckořemeslných děl z kovů
Konzervování-restaurování uměleckořemeslných děl ze skla a keramiky
Konzervování-restaurování uměleckořemeslných děl z textilních materiálů
Technologie konzervování a restaurování
- ◆ **Přírodovědecká fakulta MU v Brně umožňuje studium oboru:**
Chemie konzervování – restaurování
www.sci.muni.cz/cz/PriMgr/Otevirane-obory/Chemie-konzervovani---restaurovani
Chemie konzervování – restaurování
(diagnóza, postupy, materiály, dokumentace, návrhy řešení ochrany sbírkových fondů,...)
- ◆ **Vysoká škola chemicko-technologická v Praze**
www.vscht.cz/main/studenti/bakalari/fcht.bak.krokd.tech.html
Technologie konzervování a restaurování kovových materiálů
Technologie konzervování a restaurování stavebních materiálů
Technologie konzervování a restaurování organických materiálů
Technologie konzervování a restaurování materiálů ze skla a keramiky
- ◆ **Masarykova univerzita ČR**
Přírodovědecká fakulta
www.muni.cz/study/fields/6546?lang=cs
Chemie konzervování – restaurování
(anorganická, organická chemie, analytická a fyzikální chemie, diagnóza, postupy, materiály, dokumentace, návrhy řešení ochrany sbírkových fondů,...)
- ◆ **Univerzita Pardubice**
www.upce.cz/fr/index.html
Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů
Restaurování a konzervace nástěnné malby a sgrafita
Restaurování a konzervace nástěnné malby a sgrafita
Restaurování a konzervace papíru, knižní vazby a dokumentů
Restaurování a konzervace uměleckých děl na papíru a souvisejících materiálech
Restaurování a konzervace děl nástěnné malby, sochařských děl a povrchů architektury
Restaurování a konzervace děl písemné kultury

◆ Profil absolventa

Absolventi vysokoškolských oborů jsou pro vysoce specializovanou práci restaurátora vybaveni:

- rozsáhlými praktickými i teoretickými znalostmi
- výtvarným vzděláním
- odbornými schopnostmi a dovednostmi
- informacemi a teoretickými znalostmi o specifických otázkách restaurování a o kooperujících restaurátorských odbornostech
- mají přístup k regulovanému povolání restaurování děl z oboru výtvarných umění
- ovládají aplikaci a metodické i pracovní postupy historických i současných výtvarných a restaurátorských technik
- jsou obeznámeni s moderními materiály používanými v oboru
- jsou schopni samostatně, případně ve spolupráci s odborníky jiných souvisejících profesí připravit celkový koncept restaurování včetně průzkumů, určení diagnózy, umělecko-historického zhodnocení, návrhu na restaurování, vlastní realizace restaurátorského zásahu a jeho dokumentace
- jsou připraveni podílet se na přípravě a realizaci restaurování a konzervaci rozsáhlejších komplexů děl, přesahujících problém solitérního uměleckého díla
- jsou vybaveni znalostmi zásad mezinárodní a národní památkové péče, příslušné legislativy a ekonomiky oboru

Vědomosti nabyté v rámci navazujícího magisterského studia vytvářejí u nejlepších posluchačů předpoklady k pokračování v doktorském studijním programu příbuzného zaměření, nebo v rámci celoživotního vzdělávání.

◊ Uplatnění restaurátorů a konzervátorů v praxi

Absolventi bakalářského či magisterského stupně s chemicko-technologickým oborem nebo se zaměřením na restaurování malířské, umělecké či řemeslné techniky (nástěnná malba, sochařská díla, knižní vazba, sklo, keramika...) spolupracují či samostatně realizují restaurátorské a konzervátorské práce na objektech kulturního dědictví v muzeích, galeriích a ústavech památkové péče, kde zajišťují účinnou ochranu komplexní hodnoty sbírek muzejní povahy a jednotlivých sbírkových předmětů.

Absolventi vysokoškolského studia oboru konzervátor-restaurátor najdou uplatnění v praxi jako:

- kvalifikovaní odborníci
- samostatně pracující restaurátoři a konzervátoři výtvarných uměleckých děl
- vedoucí odborní pracovníci památkové péče krajských úřadů
- vedoucí odborní pracovníci ústavů památkové péče
- ve stavebních firmách zaměřených na obnovu architektonických památek
- absolventi jsou připraveni pracovat ve státech Evropské unie a dalších zemích světa

◆ Typové pozice profese RESTAURÁTOR

Konzervátor a preparátor

Restaurátor hudebních nástrojů

Restaurátor malířských prací uměleckého řemesla

Restaurátor pozlacovač

Restaurátor prací uměleckého řemesla v kameni

Restaurátor prací uměleckého řemesla v kovu

Restaurátor prací uměleckého řemesla v papíru, pergamenu a kůži

Restaurátor prací uměleckého řemesla v textilu

Restaurátor prací uměleckého řemesla ve dřevě

Restaurátor prací uměleckého řemesla ve skle, porcelánu a keramice

Restaurátor prací uměleckého řemesla ve štuky

Restaurátor prací uměleckého řemesla z drahých kovů

Restaurátor strojů a přístrojů

Restaurátor zbraní

Die Tartarenschlacht.

Dem löbl. K. K. priv. bürg. Scharfschützen korps geroidnet von
Wenzel Lampel Weitzgerber Meister Böh. Leppa den 28ten Juli 1839.

◆ Pracovní činnosti restaurátora

Průzkum

Konzultace

Konzervátorsko-restaurátorský záměr

Preventivní konzervace - zamezení působení nepříznivých vlivů (kontroly, obnovy konzervačních nátěrů, pravidelné čištění).

Sanační konzervace - odstranění následků působení nepříznivých vlivů (napadení plísní, hmyzem...) na předměty kulturního dědictví.

Restaurování - konzervování - odstraňování nevhodných historických zásahů, případné doplňování chybějících či silně poškozených prvků, ale také odstranění těch prvků, které srozumitelnost nebo funkčnost - účinnost předmětu omezují s respektem na komplexní hodnotu předmětu.

Výroba kopií vzácných artefaktů pro prezentaci.

Ochrana sbírek před poškozením - preventivní konzervace - v depozitáři, na výstavě, v badatelně, při přepravě.

Dokumentace - písemná, kresebná, foto (průzkumu, nových zjištění, zásahu, použitých materiálů).

◆ Metody práce restaurátora

Konzervátor - restaurátor používá takové postupy, přístroje a materiály, které dle současného stavu poznání nejméně poškozují a ovlivňují restaurovaný předmět.

- ◆ Povrchové zajištění
- ◆ Zastavení degradace (biologického napadení, působení atmosférických vlivů)
- ◆ Čištění, odstranění korozních stimulátorů, korozních produktů, druhotných nánosů
- ◆ Zpevnění (petrifikace)
- ◆ Restaurátorský zásah
- ◆ Povrchová konzervace

◆ Pracovní pomůcky a materiály

- ◆ Štětce, skalpely, dlátka, špachtle, ztužidla – nářadí dle oboru
- ◆ Tmely, lepidla (tradiční klihy, moderní PVAC)
- ◆ Barvy (akrylové, temperové, akvarelové)
- ◆ Destilovaná voda, líh, paraloidy
- ◆ Vosky, pryskyřice
- ◆ Chemická rozpouštědla, sanační konzervační látky, kyseliny
- ◆ Moderní technické prostředky
 - ultrazvukové čističky
 - vakuové komory
 - elektronová a optická mikroskopie
 - spektrografe
 - UV – IR lampy aj.

Materiály použité v rámci konzervování by měly být vždy snadno a kompletně odstranitelné (reverzibilní).

◆ Konzervátorská - restaurátorská zpráva

Nezbytnou součástí práce restaurátora je i vypracování tzv. Konzervátorské - restaurátorské zprávy, dokumentující postup práce při opravě svěřeného díla.

Tato dokumentační zpráva by měla obsahovat:

- údaje o předmětu
- popis předmětu
- stav předmětu
- průzkum a jeho interpretace
- pracovní záměr
- postup práce
- nová zjištění o předmětu
- použité materiály
- doporučený ochranný režim
- kresebná a fotografická dokumentace

ETICKÝ KODEX PROFESY KONZERVÁTOR-RESTAURÁTOR

Konzervátor-restaurátor

- musí pracovat podle zásad etického kodexu bez ohledu na charakter a povahu muzejního sbírkového předmětu
- musí respektovat komplexní hodnotu předmětů svěřených do jeho péče
- má právo odmítnout jakýkoliv požadovaný zásah, o kterém se domnívá, že je v rozporu s tímto kodexem
- se musí snažit o rozšiřování znalostí a dovedností, zvyšovat kvalitu své práce
- pracuje přímo s předměty kulturního dědictví a je osobně zodpovědný vlastníkovvi či správci a společnosti
- má právo na všechny důležité informace, které by mu mohly pomoci při vlastním zásahu. Ty mu poskytne vlastník či správce předmětu.
- vůči vlastníkovvi či správci muzejního sbírkového předmětu má konzervátor- restaurátor povinnost informovat jej o zásazích, předložit mu všechny možnosti a obhájit postup
- nesmí v žádném případě zatajovat informace důležité pro pochopení zásahu a musí je zpřístupňovat dle platné legislativy
- upřednostňuje preventivní konzervaci před sanační konzervací a restaurováním. Pokud je sanační zásah nutný, měl by být omezen na nezbytně nutnou míru.
- pokud by sanační konzervace nebo restaurování mohly poškodit autenticitu předmětu do té míry, že hrozí devalvace jeho komplexní hodnoty, je konzervátor-restaurátor povinen projednat s vlastníkem či správcem předmětu vyhotovení kopie
- by měl používat takové postupy, přístroje a látky, které dle současného stavu vědění nejméně poškozují materiál předmětu. Vlastní zásah a použitý materiál by měly co nejméně omezit jakýkoliv budoucí zásah. Nově použitý materiál by měl být snadno a kompletně odstranitelný.
- může z muzejního sbírkového předmětu odstranit část materiálu pouze z důvodu komunikace či ochrany předmětu. Odstraněné části musí být dokumentovány, pokud to jejich stav vyžaduje konzervovány a uloženy s předmětem.
- musí usilovat o maximální srozumitelnost a trvanlivost dokumentace. Kopie dokumentace musí být poskytnuta vlastníkovvi či správci předmětu a musí být zpřístupněna. Dokumentace zůstává duševním vlastnictvím konzervátora- restaurátora, proto má právo být uznáván jako autor práce.
- nesmí vydávat za výsledky své práce činnost jiné osoby, ať už se jedná o samotné zásahy, či publikační výstupy
- je vázán profesní mlčenlivostí jen v případě informací, které by mohly ohrozit bezpečnost předmětu. V žádném případě nesmí zamlčet nezvratně podložené pochybení své i jiných konzervátorů - restaurátorů.
- má povinnost poskytnout veškerou možnou pomoc při záchraně předmětů kulturního dědictví v krizových situacích
- nesmí podporovat nelegální nakládání s kulturním dědictvím, naopak má povinnost jej oznámit příslušným úřadům
- konzervace a restaurování je interdisciplinární obor, proto je spolupráce s odborníky z jiných vědních oborů i z řad konzervátorů-restaurátorů velmi důležitá
- by měl přihlížet k názorům kolegů, se kterými spolupracuje
- musí přispívat k rozvoji profese sdílením svých zkušeností a získaných informací, nejlépe formou publikování dosažených výsledků
- se má podle svých znalostí, kompetencí a časových a technických možností, účastnit vzdělávání studentů a praktikantů
- je zodpovědný za správné vykonání jim svěřené práce

Kontakty na odborné lektory a pracovníky muzea,
na které je možné se obracet se svými dotazy a konzultacemi i po ukončení projektu:

Václav Novák

Konzervátor VMG

Mobil: 723 621 866

E-mail: novak@muzeumcl.cz

Více informací najdete na: www.muzeumcl.cz

Ing. Tereza Kaiserová

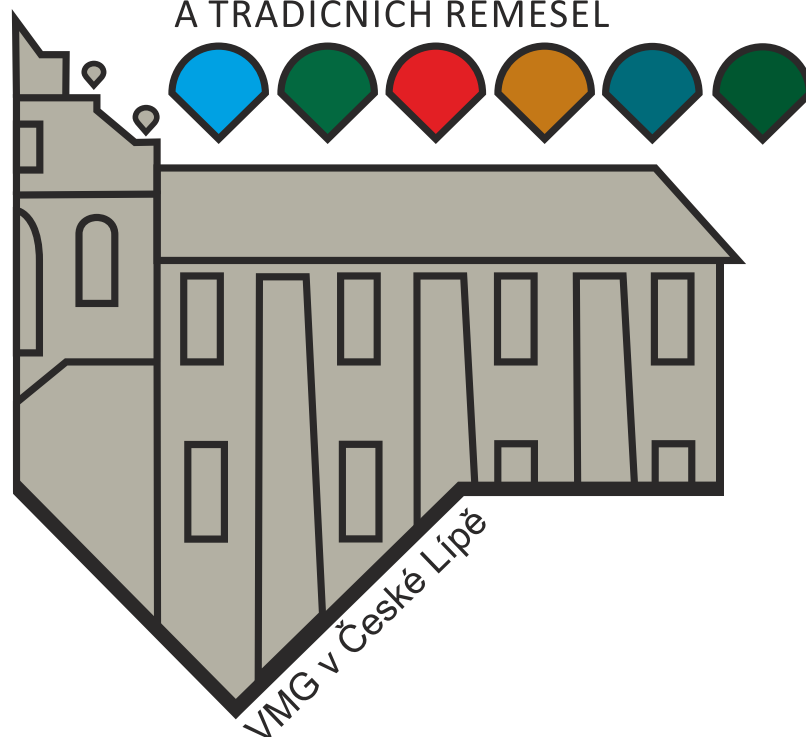
Koordinátorka Ekoporadny ORSEJ

Mobil: 774 825 089

E-mail: kaiserova@muzeumcl.cz

PREZENTACE

ODBORNÝCH PROFESÍ
A TRADIČNÍCH ŘEMESEL

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Díčí informace a podklady pro tento vzdělávací materiál byly použity
z internetového zdroje Wikipedie, otevřená encyklopedie,
z encyklopedie profesí www.jobs.cz/poradna/profese/; <http://www.infoabsolvent.cz/>;
<http://www.stredniskoly.cz/>; <http://www.vysokeskoly.cz/>; z archivu GP Profese a řemesla,
z osobních archivů lektorů a archivu VMG v České Lípě.